

Adroddiad ar

Ysgol Gynradd Penderyn

**Pontprenllwyd
Penderyn
Aberdâr
Rhondda Cynon Taf
CF44 9JW**

Dyddiad yr arolygiad: Mehefin 2025

gan

Estyn, Arolygiaeth Ei Fawrhydi dros Addysg

a Hyfforddiant yng Nghymru

Ynglŷn ag Ysgol Gynradd Penderyn

Enw'r darparwr	Ysgol Gynradd Penderyn
Awdurdod lleol	Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf
Iaith y darparwr	Cymraeg
Categori ysgol yn ôl y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg	Ysgol Cyfrwng Cymraeg Categori 3
Math o ysgol	Cynradd
Cymeriad crefyddol	
Nifer y disgyblion ar y gofrestr	168
Disgyblion o oedran ysgol statudol	120
Nifer yn y dosbarthiadau meithrin	25
Canran y disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim dros gyfartaledd o dair blynedd (Canran genedlaethol y disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim dros gyfartaledd o dair blynedd yn y sector Cynradd yw 22.9%)	19.9%
Canran y disgyblion y nodwyd bod ganddynt anghenion dysgu ychwanegol (a) (Canran genedlaethol y disgyblion y nodwyd bod ganddynt anghenion dysgu ychwanegol yn y sector Cynradd yw 11.1%)	*
Canran y disgyblion sy'n siarad Cymraeg ar yr aelwyd	9.2%
Canran y disgyblion sy'n siarad Saesneg fel iaith ychwanegol	0.0%
Dyddiad penodi'r pennaeth	01/09/2010
Dyddiad yr arolygiad blaenorol gan Estyn (os yw'n berthnasol)	22/04/2018
Dyddiad dechrau'r arolygiad	02/06/2025

Daw'r data hwn o ddata mwyaf diweddar y Cyfrifiad Ysgol Blynnyddol ar Lefel Disgybl. Efallai y byddant ychydig yn wahanol i'r hyn a arsylwyd yn ystod yr arolygiad.

Mae gwybodaeth ychwanegol ar gael o wefan Llywodraeth Cymru, Fy Ysgol Leol: [Fy Ysgol Leol \(gov.wales\)](https://gov.wales)

- a. Mae'r term 'anghenion dysgu ychwanegol' yn cael ei ddefnyddio i ddisgrifio disgyblion sydd ar gofrestr AAA/ADY yr ysgol

Crynodeb

Mae Ysgol Gymraeg Penderyn yn gymuned hapus a chroesawgar sy'n rhoi pwyslais cyson ar les a datblygiad disgyblion a staff. Mae'r ethos cynhwysol a theuluol yn sicrhau bod disgyblion yn hapus ac yn teimlo'n ddiogel.

Mae gan y pennaeth ddisgwyliadau uchel ohono ei hun, y staff a'r disgyblion. Mae wedi sefydlu prosesau hunanwerthuso effeithiol, sy'n galluogi gwelliannau yn y ddarpariaeth ar gyfer lles a dysgu disgyblion. Mae'r llywodraethwyr yn chwarae rôl fuddiol a chefnogol yn yr ysgol ac mae ganddynt ddealltwriaeth dda o gryfderau'r ysgol a'r meysydd i'w datblygu.

Mae'r staff yn darparu cwricwlwm ysgogol sy'n cefnogi llawer o ddisgyblion i wneud cynnydd da yn eu medrau dros amser. Mae athrawon yn cynllunio ystod o brofiadau cyfoethog a gweithgareddau diddorol sy'n ennyn a chynnal diddordeb disgyblion yn llwyddiannus. Ar adegau, mae tueddiad i ychydig o staff orarwain y gweithgareddau sy'n cyfyngu ar allu disgyblion i wneud dewisiadau mwy annibynnol am eu dysgu.

Mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion yn siarad Cymraeg yn frwd ar draws yr ysgol ac maent yn ymdrechu'n rheolaidd i gyfathrebu'n gynyddol hyderus mewn amrywiol gyd-destunau. Maent yn ymateb yn gadarnhaol i adborth llafar staff ac yn ei ddefnyddio i wella eu dysgu yn hyderus. Er hyn, nid yw sylwadau athrawon bob amser yn cefnogi disgyblion i wella eu gwaith yn ddigon llwyddiannus.

Mae staff yn hyrwyddo ymddygiad cadarnhaol ymysg disgyblion yn llwyddiannus, sy'n eu cefnogi i ddangos parch a chwarteisi tuag at eu cyfoedion, staff ac ymwelwyr. Mae'r ysgol yn gwneud defnydd effeithiol o'r gymuned leol ac ardaloedd tu allan er mwyn datblygu medrau corfforol a chreadigol disgyblion yn fwriadus. Mae gan y pennaeth a'r staff berthynas waith gadarnhaol a threfniadau cyfathrebu effeithiol â'r rhieni.

Argymhellion

Rydym wedi gwneud dau argymhelliad i helpu'r ysgol i barhau i wella

- A1. Cysoni'r cyfleoedd i ddisgyblion wneud dewisiadau mwy annibynnol am eu dysgu
- A2. Sicrhau bod athrawon yn darparu adborth buddiol a chyson sy'n cefnogi disgyblion i adnabod y camau nesaf yn eu dysgu er mwyn gwella eu gwaith

Beth sy'n digwydd nesaf

Bydd yr ysgol yn llunio cynllun gweithredui fynd i'r afael â'r argymhellion o'r arolygiad.

Prif arfarniad

Mae'r ysgol yn gymuned ofalgar a theuluol ble darperir cyfeiriad strategol pwrpasol gan y pennaeth. Trwy ddisgwyliadau uchel, mae'r pennaeth a'r staff yn gwireddu arwyddair yr ysgol, 'Byddwch bopeth gallwch fod', yn llwyddiannus, ac yn meithrin gwerthoedd sy'n ysgogi disgyblion i fod yn ddysgwyr hyderus o fewn cymuned gynhwysol yr ysgol. Mae tîm gweithgar ac ymroddgar o athrawon a chynorthwyrwyr dysgu yn cydweithio'n effeithiol i sicrhau darpariaeth ysgogol i ddisgyblion mewn cyd-destun lleol a Chymreig.

Mae staff yn fodelau iaith priodol i ddisgyblion. Maent yn annog a chefnogi disgyblion i siarad Cymraeg a gwneud defnydd pwrpasol o'r iaith fel rhan annatod o'u dysgu a'u chwarae. Mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion yn siarad Cymraeg yn frwd ar draws yr ysgol ac maent yn ymdrechu'n rheolaidd i gyfathrebu'n gynyddol hyderus mewn amrywiol gyd-destunau. O ganlyniad, erbyn brig yr ysgol, maent yn hyderus i gyfathrebu'n Gymraeg a Saesneg, ac yn dangos balchder yn eu medrau dwyieithrwydd.

Mae llawer o'r disgyblion ieuengaf yn datblygu eu medrau darllen yn effeithiol, gyda'r disgyblion hynaf yn darllen amrywiaeth dda o destunau yn hyderus yn y ddwy iaith. Mae llawer o ddisgyblion yn datblygu eu medrau ysgrifennu mewn ystod briodol o ffurfiau yn llwyddiannus. Mae staff yn manteisio ar gysylltiadau lleol i ddatblygu medrau llythrennedd y disgyblion yn fedrus, er enghraifft wrth i'r disgyblion hynaf gymhwyso eu medrau digidol i greu cyflwyniad i'r trigolion lleol er mwyn hyrwyddo'r defnydd o'r banc bwyd.

Ar draws yr ysgol, mae athrawon yn dangos gwybodaeth a dealltwriaeth gadarn wrth gefnogi disgyblion i wneud cynnydd yn eu medrau mathemateg. Maent yn darparu gweithgareddau diddorol sy'n sbarduno disgyblion i ymgolli a chymhwyso eu medrau mewn tasgau rhifedd yn llwyddiannus. Trwy hyn, mae medrau rhifedd llawer o ddisgyblion yn datblygu'n effeithiol.

Mae medrau digidol a chorfforol y rhan fwyaf o ddisgyblion yn datblygu'n fedrus wrth iddynt symud drwy'r ysgol. Mae staff yn defnyddio ardal goedwig yr ysgol fel adnodd dysgu gwerthfawr ble mae disgyblion yn datblygu eu medrau creadigol a datrys problemau yn llwyddiannus, er enghraifft wrth greu lloches gwrth-ddŵr.

Mae staff yn cefnogi disgyblion i ddatblygu eu hymwybyddiaeth ysbrydol a moesol yn effeithiol. Ar draws yr ysgol, mae disgyblion yn deall manteision tyfu a gofalu am gynnyrch fel agwedd bwysig o fyw'n gynaliadwy. Yn ogystal, mae staff yn eu cefnogi i werthfawrogi gwahanol gredoau ac i ddangos goddefgarwch ac ystyriaeth deg at safbwyntiau pobl eraill.

Yn yr arfer orau, mae athrawon yn sicrhau cyflymder bwriadus a gweithgareddau uchelgeisiol mewn sesiynau dysgu. Maent yn sicrhau cydbwysedd cyson rhwng gweithgareddau sy'n cael eu harwain gan staff a chyfleoedd i ennyn a chynnal diddordeb a

datblygu'r disgyblion fel dysgwyr cynyddol annibynnol. Fodd bynnag, nid yw'r arferion effeithiol hyn bob tro'n gyson ar draws yr ysgol. Mae ychydig o staff yn dueddol o or-arwain y dysgu, ar adegau, sy'n cyfyngu ar allu disgyblion i wneud dewisiadau mwy annibynnol am eu dysgu.

Mae staff yn darparu cwricwlwm cyfoethog sy'n cefnogi llawer o ddisgyblion, gan gynnwys y rheiny sydd ag addysg dysgu ychwanegol (ADY) a'r rhai sy'n cael eu effeithio gan dlodi, i wneud cynnydd da yn eu medrau dros amser. Maent yn cynnwys syniadau'r disgyblion yn fwriadus wrth gynllunio gweithgareddau dysgu sy'n ennyn eu diddordeb ac yn rhoi cyfleoedd iddynt ddylanwadu ar gynnwys eu themâu tymhorol.

Mae staff yn darparu cyfleoedd gwerthfawr i ddisgyblion ddylanwadu ar fywyd a gwaith ehangach yr ysgol i ddatblygu eu medrau arwain, er enghraifft wrth i'r disgyblion hynaf godi arian i ddatblygu ardal goedwig yr ysgol. Yn gyffredinol, nid yw aelodau holl bwyllgorau'r disgyblion yn caffael barn a chasglu syniadau eu cyfoedion yn ddigon gweithredol er mwyn addasu a gwella darpariaeth ehangach yr ysgol.

Mae disgyblion yn falch o'u hysgol, yn hapus i'w mynychu ac yn teimlo'n ddiogel yno. Maent yn cael eu parchu a'u trin yn deg gan staff, ac yn datgan eu bod yn gwrando arnynt pan fydd ganddynt unrhyw bryderon. Mae'r amgylchedd dysgu yn ysgogol a difyr sydd yn dathlu eu dysgu'n llwyddiannus. O ganlyniad, mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion yn arddangos agweddau cadarnhaol at eu dysgu, yn mwynhau eu tasgau ac yn ymroi i'w dysgu yn frwdfrydig.

Mae staff yn hyrwyddo ymddygiad cadarnhaol ymysg disgyblion sydd, yn ei dro, yn arwain atynt yn dangos parch a chwarteisi at eu cyfoedion, staff ac ymwelwyr. Maent yn cefnogi anghenion emosiynol, iechyd a chymdeithasol disgyblion yn effeithiol i ymgysylltu'n gadarnhaol â'u profiadau dysgu. Mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion yn ymateb yn gadarnhaol i adborth llafar staff ac maent yn ei ddefnyddio i wella eu dysgu yn hyderus. Er hyn, nid yw sylwadau athrawon bob amser yn nodi'r cam nesaf ymlaen i gefnogi disgyblion i wella'u dysgu yn ddigon buddiol a chyson.

Mae staff yn darparu cymorth effeithiol ar gyfer disgyblion ADY ac yn cydweithio'n fwriadus ag asiantaethau allanol er mwyn eu cefnogi ymhellach â'u lles a'u dysgu. Mae arweinwyr yn darparu cynlluniau datblygu unigol sy'n nodi anghenion dysgu'r disgyblion yn glir ac mae hyn yn galluogi athrawon i ddarparu cefnogaeth a gweithgareddau pwrpasol er mwyn diwallu eu anghenion. Mae hyn yn golygu bod bron bob disgybl sydd angen cefnogaeth yn gwneud cynnydd cadarn yn erbyn eu targedau personol.

Mae arweinwyr yn meithrin perthynas waith effeithiol â rhieni ac yn sicrhau bod ganddynt ddulliau cyfathrebu effeithiol â nhw; er enghraifft, mae staff yn darparu gwybodaeth werthfawr am brofiadau dysgu disgyblion yn effeithiol. Mae llywodraethwyr yn gefnogol i

waith yr ysgol ac yn ei hadnabod hi a'r gymuned yn dda. Trwy graffu ar waith disgyblion, cynnal teithiau dysgu a gofyn cwestiynau pwrpasol i arweinwyr, mae gan aelodau'r corff ddealltwriaeth dda o gryfderau'r ysgol a'r meysydd i'w datblygu.

Mae arweinwyr yn sicrhau bod gan yr ysgol drefniadau effeithiol ar gyfer adolygu cynnydd yn erbyn blaenoriaethau gwella'r ysgol, yn nodi meysydd datblygu ac adnabod y camau i'w gweithredu i barhau i wella ymhellach. Er enghraifft, yn ddiweddar, maent wedi adnabod yr angen i ddatblygu medrau llafar Cymraeg disgyblion. Trwy hyn, mae medrau llafar a llythrennedd llawer o ddisgyblion yn datblygu'n effeithiol. Maent yn cynnig ystod lwyddiannus o gyfleoedd dysgu proffesiynol buddiol i staff sy'n cael effaith gadarnhaol ar les a medrau dysgu'r disgyblion.

Gwybodaeth ychwanegol

Nid yw trefniadau'r ysgol ar gyfer diogelu disgyblion yn peri pryder

Nid yw trefniadau'r ysgol ar gyfer rheoli'r safle yn rhoi unrhyw achos i bryderu

Mae gan yr ysgol drefniadau priodol ar gyfer hyrwyddo bwyta ac yfed yn iach

Mae arweinwyr a llywodraethwyr yn rheoli cyllid yr ysgol yn briodol, gan gynnwys defnyddio'r grant datblygu disgyblion.

Sail dystiolaeth yr adroddiad

Cyn yr arolygiad, bu arolygwyr:

- yn dadansoddi deilliannau o'r holiadur i rieni/gofalwyr a'r holiadur i ddisgyblion, ac yn ystyried barn athrawon, staff a'r corff llywodraethol / aelodau'r pwyllgor rheoli trwy eu hymatebion i'w holiadur

Yn ystod yr arolygiad, bu arolygwyr:

- yn cynnal cyfarfod â rhieni/gofalwyr i glywed eu barn am yr ysgol a'i heffeithiolrwydd
- yn cyfarfod â'r pennaeth, y llywodraethwyr, uwch arweinwyr ac arweinwyr canol ac athrawon unigol i werthuso effaith gwaith yr ysgol
- yn cyfarfod â disgyblion i drafod eu gwaith, gwrando arnynt yn darllen a chael eu barn am agweddau amrywiol ar eu hysgol
- yn cyfarfod â grwpiau o ddisgyblion mewn rolau arwain, fel cynrychiolwyr y cyngor ysgol a'r pwyllgor eco
- yn ymweld â sampl eang o ddosbarthiadau, gan gynnwys grwpiau cymorth dysgu a'r ganolfan adnoddau arbenigol (lle y bo'n briodol), ac yn ymgymryd ag amrywiaeth o deithiau dysgu i arsylwi disgyblion yn dysgu ac i weld staff yn addysgu mewn amrywiaeth o leoliadau, gan gynnwys ystafelloedd dosbarth, grwpiau cymorth (lle y bo'n briodol), ac mewn ardaloedd awyr agored
- yn ymweld â'r ganolfan adnoddau arbenigol yn yr ysgol i weld dysgu'r disgyblion (lle y bo'n briodol)
- yn arsylwi ac yn siarad â disgyblion amser cinio ac amser egwyl, ac mewn sampl o glybiau ar ôl ysgol
- yn mynychu gwasanaethau ac addoli dyddiol ar y cyd
- yn edrych yn fanwl ar brosesau hunanwerthuso'r ysgol
- yn ystyried cynllun gwella'r ysgol ac yn edrych ar dystiolaeth i ddangos pa mor dda roedd yr ysgol wedi bwrw ymlaen â gwelliannau a gynlluniwyd
- yn craffu ar amrywiaeth o ddogfennau'r ysgol, gan gynnwys gwybodaeth am asesu a chynnydd disgyblion, cofnodion cyfarfodydd staff a'r corff llywodraethol, gwybodaeth am les disgyblion, gan gynnwys diogelu disgyblion, a chofnodion hyfforddiant a datblygiad proffesiynol staff

Ar ôl yr arolygiad ar y safle a chyn cyhoeddi'r adroddiad, fe wnaeth Estyn:

- adolygu canfyddiadau'r arolygiad ochr yn ochr â'r dystiolaeth ategol gan y tîm arolygu er mwyn dilysu, safoni a sicrhau ansawdd yr arolygiad

Atodiad 1: Niferoedd – symiau a chyfrannau

Mae'r adroddiad yn cyfeirio at wahanol symiau a chyfrannau, e.e. '*y rhan fwyaf o ddisgyblion...*' neu '*ychydig iawn o ddisgyblion...*'. Rydym yn defnyddio'r termau hyn i ddisgrifio symiau a chyfrannau fel yr amlinellir yn y tabl isod:

bron pob un =	gydag ychydig iawn o eithriadau
y rhan fwyaf =	90% neu fwy
llawer =	70% neu fwy
mwyafrif =	dros 60%
hanner =	50%
tua hanner =	yn agos at 50%
lleiafrif =	islaw 40%
ychydig =	islaw 20%
ychydig iawn =	llai na 10%

Copïau o'r adroddiad

Mae copïau o'r adroddiad hwn ar gael gan yr ysgol ac ar wefan Estyn
(www.estyn.llyw.cymru)

Lluniwyd yr adroddiad hwn yn unol ag Adran 28 Deddf Addysg 2005.

Cymerwyd pob rhagofal posibl i sicrhau bod y wybodaeth yn y ddogfen hon yn gywir adeg ei chyhoeddi. Dylid cyfeirio unrhyw ymholiadau neu sylwadau ynglŷn â'r ddogfen hon/cyhoeddiad hwn at:

Yr Adran Gyhoeddiadau

Estyn

Llys Angor, Heol Keen

Caerdydd

CF24 5JW neu drwy anfon e-bost at cyhoeddiadau@estyn.llyw.cymru

Mae'r cyhoeddiad hwn a chyhoeddiadau eraill gan Estyn ar gael ar ein gwefan:
www.estyn.llyw.cymru

Cyfieithwyd y ddogfen hon gan Trosol (Cymraeg i Saesneg).